

MEHMET AKİF’İ ANLAMAK

Kıtabın Adı: Mehmet Akif

Kitabın Yazarı: Nurettin Topçu

Yazar; Mehmet Âkif’in sanatını, idealizmini, hürriyet anlayışını, dünya görüşünü, İnkılâbını ve isyanını eserinde farklı bakış açılarıyla yorumlamakla kalmaz; büyük şairi ve yazdığı şiirleri yorumlarken onu her yönüyle bize anlatır. “Akif’in idealizmi, milliyet ve inkılâp, din ve mistiklik davalarına çevrilmiş olarak çok cepheli bir karakter taşımaktadır.” (s.43)

Ortak karakterlerin özellikleri, sonsuzluğu aramaları ve bu arayış içindeyken menfaat gözetmemeleridir. Milliyetçiliği, millî ve dinî irade üzerinedir. Bunlar, onun benliğine bürünmüş tarihine, geçmişine olan bağlılığın devamı ve ahlâkî bozukluğu düzeltme çabasıdır. İnkılabı, ruh ve ahlak üzerinedir. Düşünce ve devlette; sanatta ve ahlâkta yapılmalıdır. Nurettin Topçu’ya göre Ersoy’daki hürriyet anlayışı ise şöyledir: “İnsandaki ruhî kuvvetin eseridir. Gayrettir, hamiyettir, fedakârlıktır. O bizdeki yaşamak iradesidir.” (s.85)

İsyanı; İnsanın hezeyan halinde taşan isyanı ve kişilerin birbirlerine isyanı olarak ikiye ayırır. Mehmet Âkif; Nedim, Yahya Kemal gibi hayattan tatmin olmak, yaşamaktan zevk duymak ve bu hal ile ölmek isteyen bir hayatı sevmeye duygusu ya da hayatı sanat ideali olan bakış açısı ve yaşam tarzını benimsememiş; hayattan kaçanlardan olmuştur. Sanat için bu duruşu sergilerken de çoğu yazar gibi sanatın dar sokakları içinde sıkışıp kalmamış, sonsuzluğu ve dünyadan sonraki ebedi hayatı aramıştır. Sonsuzluk kavramına ve dindarlık idealine, fani hayatın son bulmasıyla ulaşılabileceğine inanan, Allah’a teslim olmuş, bu sevgiyi yakalayabilmiş, ona bakan gözleri dünyayı unutmuştur. “Sanat bütün insandır” (s.18)

Sözü, onun eserlerinde kendi şahsiyetini ön plana çıkardığını ve kendini bulmaya çalıştığını gösterir. O sanatını yaparken sonsuzluğa sığır, şiir penceresinin kaynağını, ilhamını Kur’an’da arar. Şiirlerini yazarken duygu, düşünce ve akıl üçgeninde doğruyu ve doğru yolu bulmaya çalışır. Mehmet Âkif, eserlerinde estetik kaygılar taşımayan ve içsel varlığını ortaya koyan bir şairdir. Yazarın da dediği gibi idealizmi oluşturan konular; milliyetçilik, inkılâpçılık ve dindarlık ile bütünleşmiş ve onun içsel varlığını da oluşturmuştur. Bu varlığın bir göstergesi de Âkif’in ruhlarımızdaki hürriyet iksirini, yedi düvele karşı ettiği isyanı bize sunmuş olmasıdır. Mehmet Âkif; milleti için tüm benliğini ortaya koyacak kadar milliyetçi, Yunus kadar dindar ve kanaatkâr, vatanının hürriyeti için kaleminin son damlasına kadar isyan edebilecek bir şairdir. “Onun ifadesi üç harikanın terkibi mahsûlüdür. Bin yıllık bir tarih, bizzat kendi ruhunun fezâyâ çekilmiş kılıcı andıran Süleymaniye’lere nazire bir beden ve bir de Allah Kitabı.”(s.65)

Tasavvufu üç aşamada gerçekleştirir: “Birincisi terk safhasıdır. Allah yolcusu bu birinci safhada dünyaya ait kendinde ne varsa onların hepsinden boşalır. Boşalma tamam olunca ikinci

safha başlayacaktır. Onda varlık vehimlerinden boşalan ruha lutf-u ilâhî dolar. Kendi yokluğunda ilâhî varlığın azametini duyan ruh,içten bir fırtınaya tutulmuşçasına sarılır, kendinden geçer.Bu safha vecd safhasıdır. Vecd denen bu ruhânî sarhoşluk halinde temâşâ edilen âlemler, tasavvuf ehlinin terennümelerini doğurur. Vecdin sonunda üçüncü ve son olan huzur safhası açılır. Huzur, hareketsiz, sarsıntısız, âdeta düşüncesiz visal halidir. Onun yaşattığı, belli bir konuya bağlanmayan ve sınırları olmayan sevinç ve selâmetten ibaret, içerisinde varlığın eridiği tek bir duygudur. Fırtınadan sonraki durgun denizin mutlak durgunluğunda yaşattığı ezeli hikmetin, ruhda sessiz, sözsüz hayat oluşudur.” (s.99-100)

Mehmet Âkif’in tasavvuf anlayışı da bu üç safhaya benzer. Birincisi,dünyasıyla ilgili her şeyinin güzel ve uyumlu şekilde boşalmasıdır. İslâmın yaşandığı her karış toprağa umut tohumları ekmek istemesidir. Eflâtunî tarzdaki bu hareketi bu âlemi terktir. Bu terk aşamasına sanatında ilk beş Safahât içinde yaşar. Onu Allah’a götüren yolculuğu Çanakkale Harbi ile başlar. “Asım” ve “Gölgeler”deki şiirleri bu vecdin anlamlandırılmasıdır. Büyük yangını ise çölde “Gece” ve “Secde” de yaşar. Üçüncü olan Huzur aşamasını da bu yüce insan elbette yaşamıştır. Büyük bir kişiliktir o. İnançları uğruna cesurca yazan, yazdıklarıyla ve yaptıklarıyla insanları ve toplulukları peşinden sürükleyen güçlü bir kalemdir. Allah’a olan büyük inancı, İslami terbiyesinden gelen güçlü iradesi ve karakteriyle her zaman örnek bir şahsiyettir.

Miraç Dereci
Öğrenci